

Még akkor is, ha nagyon finom volt.
 Tornán is együtt talicskázunk,
 Pedig a Gréta kövér,
 És sokszor azt hittem,
 hogy érvet kapok a cipekedéstől.
 Három copfban hordtuk a hajunkat,
 nem kettőben, mint a többi lány.
 És volt egy barátságkarkötőnk is.
 Aztán jött a farsang,
 kitaláltuk, hogy mind a ketten
 legyünk flamingók,
 - ez egy hosszú nyakú madár -,
 és hogy szürke harisnyában leszünk
 meg rózsaszín garbóban, amit felhú-
 zunk a szánkig,
 pontosabban a csőrünkig,
 amit apa barkácsolt össze nekünk
 papírból
 meg olyan kétlábú szögből.
 De arra aztán végképp nem számí-
 tottam,
 hogy a vékonyka Ihász Kálmán,
 aki Afrika kutatónak öltözött farsang-
 ra,
 odamegy a Grétához,
 és ad egy puszit a Gréta garbójára.”

A nyelvjátékok a gyermeket nem a szórákoztatás alanyaként, pasz-
 szív befogadjaként kezelik, hanem
 fordítva: a gyermekmegszólaló szóra-
 koztatja társait vagy akár a felnőttet,
 vagyis a békaperspektíván keresztül
 megszólaló gyermeki hang a „hétköz-
 napok kiszínesítését” hozza létre. Ez a
 tendencia figyelhető meg Varró Dániel,
 Lackfi János, Kukorelly Endre, Finy
 Petra, Jász Attila, Garaczi László, Bor-
 bély Szilárd, Bella István, Márkó Béla
 stb. verseiben.

A nyelvjátékok típusába sorol-
 juk az ún. „szülői gyerekverseket” is,
 amelyek a 20. századi gyermekkölt-
 észeti hagyományok mai életkörülmé-
 nyekre történő átírását foglalják
 magába, és integrálják a pedagógiai,
 pszichológiai és esztétikai diskurzus
 sajátosságait is. Átörökítik a szülő –
 gyermek szereposztás megjelenítését,
 ám beszédmódjukban nélkülözik a hi-
 erarchikusság jelzését, és a kötött for-
 mai hagyományokat preferálják. Ide
 sorolhatjuk Tóth Krisztina *A londoni
 mackók* (Tóth, 2013) című kötetét, ami
 a négy éves Marci hétköznapjait, játé-
 kait, kérdéseit foglalja versbe, és a Gaz-
 dag Erzsébet rimes-mesés gyermek-
 versek hagyományát követi. (Gombos,
 2007, 51-53) Gombos Katalin szerint
 Tóth Krisztinának „sikerül megva-
 lósítania azt a nem is olyan könnyű
 feladatot, hogy úgy beszéljen gyerek-
 nyelven, gyerek szemlélettel, hogy a

kikerülhetetlen felnőtt interpretáció
 belesugárzása a „gyerekeszédbe” ne
 legyen zavaró.” (Gombos, 2007, 52-53)

Tóth Krisztina: A londoni mackók

*Kézenfoglak, fütyülök a gondomra,
 elmegyünk repülővel Londonba.*

*Hogyha futunk, elérjük a repülőt,
 veszünk gyorsan kettő jegyet, leülöt.*

*Megnézzük, hogy hol laknak az an-
 gyalok,
 hogy a felhők közelről milyen nagyok.*

*Londonban majd esni fog és megázunk,
 hazaérve angol teát teázunk.*

*Bemegyünk az áruházba mackóért,
 elsuttogjuk, amit csak egy mackó ért.*

*Velünk jön majd a sok maci mind
 Pestre,
 egyik a jobb, másik a bal zsebembe,*

*Harmadik a nagytáskából kukucska,
 - a negyedik hol van? Te meg elbújtál?*

*Itt van, itt van, itt van ez a mackóka,
 kilátszik a paplan alól az orra!*

A szülői gyerekvers típusát szá-
 mos más költői életműben is meg-
 figyelhetjük. Tóth Krisztina mellett
 érdemes kiemelni Lackfi János
 költészetét, aki az első gyermekvers-
 kötetében – *A buta felnőtt* című kö-
 tetben – egész ciklust szentelt a szülői
 gyermekvers típusára.

Ajánlott szépirodalom:

- Finy Petra: *Gréta garbója*. Naphegy, Buda-
 pest, 2009.
- Kukorelly Endre: *Samunadrág*. Kalligram,
 Pozsony, 2005.
- Lackfi János: *A buta felnőtt*. Móra, Buda-
 pest, 2004.
- Lackfi János – Vörös István: *Apám kakasa*.
*Változatok klasszikus magyar gyerekversek-
 re*. Noran, Budapest, 2004.
- Lackfi János: *A részeg elefánt*. Móra, Bu-
 dapest, 2011.
- Lackfi János (szerk.): *Aranysityak. Friss
 gyerekversek*. Móra, Budapest, 2013.
- Lovász Andrea (szerk.): *Navigátor*.
 Cerkabella, Budapest, 2011.
- Lovász Andrea (szerk.): *Érik a nyár*.
 Cerkabella, Budapest, 2013.
- Lovász Andrea (szerk.): *Elfelejtett lények
 boltja*. Cerkabella, Budapest, 2013.
- Lovász Andrea (szerk.): *Tejbegriz*.
 Cerkabella, Budapest, 2013.
- Tóth Krisztina: *A londoni mackók*. Csimo-
 ta, Budapest, 2013.
- Varró Dániel: *Szívdezzert. KIS 21. SZÁ-
 ZADI TEMEGÉN*. Magvető, Budapest,
 2013.

Tímár Livia

Kreatív írásos gyakorlat

A következő óravázlat az ötödikes tanu-
 lók íráskészségének a fejlesztésére irányul.
 A pedagógus az óra elején két csoportra
 osztja a tanulókat, minden tanuló húz egy
 számot magának. A tanuló ezt a számot
 fogja használni a neve helyett az egész
 órán. Mindkét csoport 1. számú tanulója
 kap egy papírlapot, amin egy mondat ta-
 lálható (ezt a tanár előre elkészíti):

■ az 1. csoport kiinduló mondata: *A csil-
 logó tenger hullámai között egyszerűcsak...*

■ a 2. csoport kiinduló mondata: *Távoli er-
 dők mélyén, sűrű erdő közepén...*

Mindkét csoportban egyforma a mun-
 kamenet, csak különböző a kiinduló
 mondat. A csoportok „láncírás” segítsé-
 gével folytatják a megkezdett mondatot, és
 egy összefüggő történetet írnak úgy, hogy
 néhány mondat megalkotását követően
 továbbadják az írás lehetőségét az utánuk
 következő csoporttársuknak.

A tanulók feladatai:

■ Elolvasni az előző tanuló által írt rövid
 szöveget, vagy annak legalább utolsó 2
 mondatát, hogy tudjon mire kapcsolódni
 a saját fogalmazásával.

■ Az olvasást követően 4 percen át folytat-
 ja a történet írását. Az időt a tanár figyeli.
 Ezután a tanár megkéri a tanulókat, hogy
 adják tovább a lapot a következő csoport-
 tagnak.

■ A csoport utolsó tagjának le kell zár-
 ni a történetet. A történet természetesen
 annyi részből áll, ahány tanuló a csoportot
 képezi

■ A végén felolvassák a két történetet. Ver-
 senyt is lehet hirdetni, hogy melyik törté-
 net tetszett jobban.

A foglalkozást tanulók létszámától füg-
 gően lehet 3-4 csoportban is dolgozni. A
 kiinduló mondatot a tanár tetszés szerint
 alakíthatja.

A szövegalkotás során nemcsak az írás-
 készség fejlesztésére helyezünk hangsúlyt,
 hanem a szövegértésre, illetve az együtt-
 működési készségre és kreativitás kibon-
 takoztatására is. Minél gyakrabban adunk
 ilyen típusú feladatokat a tanulóknak,
 annál ügyesebbek vetik papírra a gon-
 dolataikat, és egyre jobb, érdekesebb fo-
 galmozások születnek. A felolvasás után
 érdemes megbeszélni, hogy melyik rész
 sikerült a legjobban, vagy ellenkezőleg,
 kinek a szövege szorult esetleg „javításra”.
 Ezáltal alkalmuk nyílik a tanulóknak a vé-
 leménynyilvánításra, az érvelés gyakorlá-
 sára is.